

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. július 13.¹

1. A jelen ügyben az Audiencia Provincial de Barcelona (Spanyolország) azt kérdezi, hogy hogyan kell értelmezni az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv² (a továbbiakban: szerzői jogi irányelv) 3. cikkének (1) bekezdését.

A szerzői jogi irányelv

2. Mint a címe is mutatja, a szerzői jogi irányelv a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolására irányul,³ beleértve a művek nyilvánosságához közvetítésének jogát.

3. Az irányelv preambulumbekendései először is nyomatékosítják, hogy a szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációja – többek között – a szerzők és az előadóművészek jogainak magas szintű védelmén alapul, annak érdekében, hogy amennyiben folytatni szeretnék alkotó, illetve művészi tevékenységüket, akkor műveik felhasználásáért megfelelő díjazásban részesüljenek. Az irányelv preambulumbekendései ezt követően hozzáteszik, hogy a szerzői jog és szomszédos jogok szigorú és hatékony védelmének rendszere az egyik legfontosabb eszköze annak, hogy az európai kulturális alkotótevékenység számára rendelkezésre álljanak a szükséges források, illetve az alkotók és az előadók megőrizhessék függetlenségüket és méltóságukat.⁴

4. A következő preambulumbekendések szintén lényegesek a jelen ügy szempontjából:

„(15) a WIPO szerzői jogi szerződés [...] a szerzői jog és a szomszédos jogok nemzetközi védelmét korszerűsíti, nem utolsó sorban az úgynevezett

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – A 2001. május 22-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

3 – A közösségi jogban a „szerzői jog” („droit d’auteur”) a szerzők, zeneszerzők, művészek, stb. kizárólagos jogaira terjed ki, míg a „szomszédos jogok” („droits voisins”) az előadóművészek (zenészek, színművészek, stb.) és a vállalkozók (kiadók, filmelőállítók, stb.) számára biztosított hasonló jogokat foglalják magukban.

4 – Lásd a kilencedik–tizenegyedik preambulumbekendést.

»digitális agenda« vonatkozásában [...] Ez az irányelv egyben számos ilyen nemzetközi kötelezettség végrehajtását is szolgálja.

számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetőkes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyenileg választhatják meg”.

[...]

- (23) Ennek az irányelvnek harmonizálnia kell a szerzők nyilvánosságához közvetítéshez való jogát. Ezt a jogot olyan tágan kell értelmezni, hogy lefedjen minden olyan nyilvánossághoz közvetítést, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjával szolgáló helyszínen. Ez a jog magában kell, hogy foglalja a művek bármilyen vezetőkes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését, ideértve a sugárzást is. E jog más cselekményekre nem vonatkozik.

6. Az irányelv 2001. június 22-én lépett hatályba, és azt legkésőbb 2002. december 22-ig kellett volna átültetni.⁵

A nemzetközi jogi háttér

[...]

- (27) A közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett közvetítésnek.”

7. A szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése hasonló az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény⁶ (a továbbiakban: Berni Egyezmény) 11a. cikkének (1) bekezdéséhez, és majdnem azonos a WIPO⁷ Szerzői Jogi Szerződésének⁸ (a továbbiakban: WCT) 8. cikkével. Ahogy azt a Bizottság is hangsúlyozta, az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a másodlagos közösségi jog rendelkezéseit – amennyiben az lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy az összhangban legyen a Közösség által megkötött nemzetközi egyezmények rendelkezéseivel.⁹

5. Az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok „a szerzők

5 – Lásd az irányelv 13. és 14. cikkét.

6 – Az 1886. szeptember 9-i, utoljára 1971. július 24-én felülvizsgált és 1979. szeptember 28-án módosított egyezmény.

7 – Szellemi Tulajdon Világszervezete.

8 – Az 1996. december 20-án, Genfben elfogadott Szerződés.

9 – A C-61/94. sz. Bizottság kontra Németország ügyben 1996. szeptember 10-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-3989. o.) 52. pontja.

A Berni Egyezmény

- ii) műveik bemutatásának és előadásának bármely eszközzel történő nyilvános közvetítésére.

8. Noha a Közösség nem részese a Berni Egyezménynek (és nem is lehet az, hiszen a Berni Unióhoz egyedül államok csatlakozhatnak), attól még tiszteletben kell tartania az említett egyezményt, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény (a továbbiakban: TRIPS-egyezmény) 9. cikkének (1) bekezdése értelmében. Ez az egyezmény a Kereskedelmi Világszervezetet – amelynek a Közösség tagja – létrehozó Marrakesh-i Egyezmény¹⁰ 1C. mellékletében található. Emiatt az irányelv 3. cikkének (1) bekezdését feltehetően a Berni Egyezménnyel összhangban kell értelmezni

- (2) A színművek és zenés színművek szerzőit – az eredeti művel kapcsolatos jogaik egész tartama alatt – ugyanez a jog illeti meg műveik fordítását illetően.”

9. A Berni Egyezmény 11. cikke az alábbiakról rendelkezik:

- 10. A Berni Egyezmény 11a. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) Színművek, zenés színművek és zene-művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak:

- „Az irodalmi és művészeti művek szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyt adjanak:

- i) műveik bemutatására és nyilvános előadására, ideértve a bármely módon és eljárással történő bemutatást, előadást;

- i) műveik sugárzására vagy minden más, jel, hang vagy kép vezeték nélküli közvetítésére alkalmas eszközzel történő nyilvános átvitelére;

10 – A Közösség nevében a hatáskörébe tartozó tárgykörök tekintetében, az 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal került jóváhagyásra (HL L 336., 1. o.; magyar nyelvű kiadása 11. fejezet, 21. kötet, 80. o.). A TRIPS-egyezményt a HL 1994. L 336., 213. o.-on tették közzé.

ii) sugárzott mű mindenfajta, akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi;¹¹

zódéshez az Európai Közösség is csatlakozhatott (akárcsak azok az országok, amelyek nem voltak a Berni Unió tagjai).

iii) a sugárzott mű hangszóró vagy egyéb, annak megfelelő jel-, hang- vagy képközvetítő eszközzel történő nyilvános átvitelére.”

11. A Berni Egyezményt utoljára 1971-ben vizsgálták felül.¹² Az egyezmény felülvizsgálata a jelen lévő és a szavazásban részt vevő szerződő felektől egyhangúságot kíván meg. 1971-ben, jóllehet a szerződő felek nem voltak mindannyian jelen,¹³ egyhangúság nem jött létre. Úgy tűnik, hogy emiatt ítélték irreálisnak az egyezmény újbóli felülvizsgálatát, amely az 1971 óta bekövetkezett technológiai fejlődés figyelembevételére irányult volna. Ezért a WIPO úgy döntött, hogy új szerződést készít elő – az egyezmény 20. cikke szerinti „külön megállapodás”-ként –, amely nem kíván meg egyhangúságot a Berni Unió tagjaitól. További előnynek mutatkozott, hogy e szer-

A WCT

12. A WCT 2001. december 6-án lépett hatályba. Az Európai Közösség, bár aláírta, még nem ratifikálta a WCT-t.¹⁴ Ennek ellenére a WCT relevanciája a szerzői jogi irányelv értelmezésénél nem hagyható figyelmen kívül, mivel az irányelv tizenötödik preambulumbekzdése kimondja, hogy az irányelv „számos olyan nemzetközi kötelezettség végrehajtását is szolgálja”, amely a WCT-n alapul.

13. A „Nyilvánossághoz közvetítés joga” című 8. cikk a következőképpen rendelkezik:

„Nem csorbítja a Berni Egyezmény 11. cikkének (1) ii) pontját, 11a. cikkének (1) i) és

11 – A ii. albekezdés angol változata nem elég egyértelmű. A francia változat világosabb: „toute communication publique, soit par fil, soit sans fil, de l'oeuvre radiodiffusée, lorsque cette communication est faite par un autre organisme que celui d'origine”.

12 – Az 1979-ben tett módosítások csak kisebb szövegezési (szerkesztési) részletkérdéseket érintettek, és nem tekinthetők érdemi módosításnak.

13 – Jelenleg 162 szerződő fél tagja az egyezménynek.

14 – A Közösség majd csak azután ratifikálja a WCT-t, ha – a szerzői jogi irányelv átültetését követően – a tagállamok mindegyike ratifikálta azt. Az 1996. december 2–20. között Genfben megtartott, a szerzői és szomszédos jogok egyes kérdéseivel kapcsolatos diplomáciai konferencia végén a Közösség és a tagállamok (a 2004-es bővítés előtti tizenötök) kinyilvánították szándékukat arra nézve, hogy egyidejűleg letétbe helyezik a ratifikációs okmányukat. Lásd Ficsor M., *The Law of Copyright and the Internet*, Oxford University Press, Oxford, 2002, 68. o., 2.41. pontját.

ii) pontját [...], az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy műveiket vezetékek útján vagy bármely más eszközzel vagy módon a nyilvánossághoz közvetítsék, és hogy erre másnak engedélyt adjanak, ideértve a műveiknek a nyilvánosság számára oly módon történő hozzáférhetővé tételét, hogy a közönség tagjai az említett művekhez való hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhassák meg.”

mostanáig úgy vélte, hogy a szállodai szobák nem tartoznak a magánhasználatú lakóhelyiségek közé, és következésképpen a televízió használata az említett szobákban – a szellemi tulajdonról szóló spanyol törvény 20. cikke szerint¹⁶ – a nyilvánossághoz közvetítés cselekményét valósítja meg. Ezért a szállodatulajdonostól megkövetelték, hogy a közvetítési cselekmény tárgyát képező művek tárának kezelésével megbízott szervezet részére az engedélyezési jog vonatkozásában díjat fizessen.

A vonatkozó spanyol rendelkezések

14. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szerint, a spanyol szellemi tulajdonról szóló törvény¹⁵ elismeri a mű szerzőjének kizárólagos jogát a művei bármilyen formában történő hasznosításának joga gyakorlása tekintetében, beleértve a nyilvánossághoz közvetítést. A 20. cikk említi először, hogy mit kell nyilvánossághoz közvetítésen érteni: „minden olyan cselekmény, amellyel a mű több személy részére hozzáférhetővé válik, a művek példányainak részükre előzőekben teljesített terjesztése nélkül”. Azután kiveszi a nyilvánossághoz közvetítés minősítése alól azon nyilvánossághoz közvetítést, amely „olyan helyen történik, amely szigorúan magánhasználatú, és nem képezi részét, vagy nem kapcsolódik semmilyen műsorszóró hálózathoz”.

15. A kérdést előterjesztő bíróság előadta, hogy a spanyol Tribunal Supremo majdnem

16. Ez az állandó joggyakorlat azonban megdőlt a Tribunal Supremo egy 2003-ban hozott döntésével¹⁷, amely úgy ítélte meg, hogy a szállodai szoba szigorúan magánhasználatú lakóhelyiség, és következésképpen a szobákban elhelyezett televíziókészülékek használata nem minősül nyilvánossághoz közvetítésnek, és így nem szükséges a jogosult engedélyt megszerezni a közvetítés tárgyát képező művekhez fűződő szellemi tulajdonjogok vonatkozásában.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatali kérdések

17. A Sociedad General de Autores y Editores de España (a továbbiakban: SGAE)

15 – Az 1996. április 12-i 1/96. sz. Real Decreto Legislativo (királyi törvényerejű rendelet), amelyet 1997. április 22-én hirdettek ki (BOE 97. sz., 14369. o.), lásd különösen a 17. cikket.

16 – Lásd a Tribunal Supremo 1993. július 19-i (RJ 1993/6164), valamint 1996. március 11-i (RJ 1996/2413) ítéletét.

17 – A 2003. május 10-i ítélet (RJ 2003/3036).

a szellemi tulajdonjogok kezelésére felhatalmazott szervezet Spanyolországban. E szervezet eljárást indított a Rafael Hoteles SL (a továbbiakban: Rafael) ellen – amely a hotel Rafael tulajdonosa – az SGAE által kezelt szellemi tulajdonjogok megsértése miatt. Konkrétan, az SGAE kifejezésre juttatta, hogy a 2002 júniusa és 2003 márciusa közötti hónapokat felölelő időszak folyamán olyan művek nyilvánosságához közvetítését hajtották végre a hotel Rafaelben, amelyek az általa kezelt művek tárába tartoztak. A kérdéses cselekmények a szállodai szobákban elhelyezett televíziókon keresztül valósultak meg, lehetővé téve a szálloda vendégei számára, hogy a csatornákon programokat nézzenek, amelyekhez a jelet a szálloda főantennája vette, és azt a szobákban található televíziókészülékekre közvetítették. Az SGAE kérte, hogy a Rafaelt kötelezzék a részére történő kártérítés fizetésére.

Barcelonához, amely úgy vélte, hogy a spanyol jogi szabályozás és joggyakorlat sértheti a szerzői jogi irányelvet. A kérdést előterjesztő bíróságnak különösen azon a ponton támadtak kétségei, hogy vajon a televíziójelek műholdon vagy földi úton történő vétele és azoknak a szállodai szobákban kábelen történő közvetítése megvalósítja-e az irányelv szerinti nyilvánossághoz közvetítés cselekményét. Úgy vélte, hogy a nyilvánossághoz közvetítés alapvető jellegét az a tény határozza meg, hogy hasonló esetben több személy tud-e hozzáférni a televízióon keresztül sugárzott műhöz. Nyilvánvalóan ez a helyzet, amikor a nyilvánosság együtt van jelen, például, amikor a szálloda halljában televíziókészülék áll. Azonban ez kétségesebb, amikor a nyilvánosságot több egymás után jelen lévő személy alkotja, mint például, amikor a készülék a szállodai szobában van elhelyezve.

18. Az elsőfokon eljáró bíró elutasította az SGAE kérelmét. Úgy ítélte meg, hogy tekintettel a Tribunal Supremo újabb ítélkezési gyakorlatára – amint az fentebb összefoglalásra került –, a televíziókészülékek szállodai szobákban való használata nem minősül az SGAE által kezelt művek nyilvánosságához közvetítésének, ennélfogva nem volt szükséges, hogy a szálloda előzetesen engedélyt szerezzen, és megfizesse a vonatkozó díjat.

20. Ennélfogva az Audiencia Provincial de Barcelona felfüggesztette az eljárást, és a következő előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekkel fordult a Bírósághoz:

19. Az SGAE fellebbezést nyújtott be a döntés ellen az Audiencia Provincial de

„1) Olyan televíziókészülékek szállodai szobákban való elhelyezése, amelyeken keresztül kábel műhold vagy földi jel útján műsort közvetít – ami a 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parla-

menti és tanácsi irányelv 3. cikkében foglalt szerzői jogot védő nemzeti jogszabályok harmonizációja hatálya alá tartozik – nyilvánossághoz közvetítésnek minősül-e?

21. Az SGAE, az osztrák és a francia és az ír kormány, valamint az Európai Közösségek Bizottsága írásbeli észrevételeket terjesztett elő. Az SGAE, a Rafael, az ír és a lengyel kormány, valamint a Bizottság a tárgyaláson képviseltették magukat.

- 2) Ellentétes-e a 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv által előírányzott szerzői jogok védelmével az, ha a szállodai szobát szigorúan magánhasználatú lakóhelyiségnek tekintjük, ezzel kizárva azt, hogy az előzetesen a szálloda által vett jeleknek a televíziókészülékek útján való továbbközvetítése nyilvánossághoz közvetítésnek minősüljön?

Az EGEDA-ügy

- 3) Nyilvánosnak minősíthető-e a 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben foglalt nyilvánossághoz közvetítés kapcsán a szerzői jogok védelme szempontjából az olyan közvetítés, amely egy szállodai szoba televíziókészülékén keresztül történik, amiatt, hogy így több, egymást követő néző is hozzáférhet a műhöz?”

22. A jelen ügy alapjául szolgáló spanyol jogi szabályozás korábban már – még a szerzői jogi irányelv elfogadása előtt – előzetes döntéshozatali kérelem tárgyát képezte. Az EGEDA-ügyben¹⁸ azzal a kérdéssel fordultak a Bírósághoz, hogy a 93/83/EGK irányelv¹⁹ értelmében nyilvánossághoz közvetítésnek, illetőleg nyilvánosság általi vételnek minősül-e az, ha a szálloda műholdon keresztül vagy földi úton televíziójeleket vesz, majd azokat kábelen keresztül továbbközvetíti a különböző szobákba. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ezt a kérdést a 93/83 irányelv nem szabályozza, ezért azt a nemzeti jog alapján kell elbírálni.

18 – A C-293/98. sz., 2000. február 3-i ítélet (EBHT 2000., I-629. o.).

19 – A műholdas műsorsugárzásra és a vezetékes továbbközvetítésre alkalmazandó egyes szerzői és szomszédos jogi szabályok összehangolásáról szóló, 1993. szeptember 27-i 93/83/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 248., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 134. o.).

23. La Pergola főtanácsnok szintén úgy vélte, hogy a kérdést nem szabályozza a 93/83 irányelv.²⁰ Mindenesetre megvizsgálta a Berni Egyezmény 11a. cikkének (1) bekezdését, amely szerinte lehetővé teszi, hogy a Bíróság a kérdésre választ adjon.²¹ Következtetése szerint a Bíróságnak elsősorban úgy kell ítélnie, hogy a 93/83 irányelv nem alkalmazható, másodsorban, hogy a védett műveknek – amelyeket más tagállam műholdon vagy földi úton sugároz – a szálloda létesítményében történő vétele és később a programjeleknek a létesítmény szobáiban elhelyezett televíziókra kábelen történő közvetítése, megvalósítja a Berni Egyezmény 11a. cikke szerinti nyilvánosságához közvetítést. A jelen indítványban nagyrészt La Pergola főtanácsnok értékes elemzésére fogok hivatkozni.

25. Lényegében, az SGAE és a francia kormány szerint, a fogalom helyesen értelmezve lefedi a leírt tevékenységeket, és következésképpen, a harmadjára feltett kérdésre igennel kell válaszolni. A Rafael, valamint az osztrák kormány és Írország ellenkező véleményen vannak. A lengyel kormány a második és harmadik kérdésre összpontosít, és úgy ítéli meg, hogy ezekre igenlő válasszal kell felelni. A Bizottság szerint, noha a szállodai szobákban a televíziókészülékek pusztá elhelyezése nem minősül „nyilvánosságához közvetítés”-nek, ezzel szemben a televíziójelek műholdon vagy földi úton történő vétele és később azoknak kábelen történő továbbítása a különböző szállodai szobákba viszont annak minősül.

Az első kérdésről

Értékelés

24. Az előterjesztett kérdések a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánosságához közvetítés” fogalom értelmezésére irányulnak.

26. Osztom a Rafael, az osztrák kormány, Írország és a Bizottság véleményét, miszerint a szállodai szobákban a televíziókészülékek pusztá elhelyezése nem minősül a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánosságához közvetítésnek.²²

20 – Lásd az indítvány 14. pontját.

21 – Lásd az indítvány 20–27. pontját.

22 – Noha a kérdést előterjesztő bíróság az irányelv 3. cikkére hivatkozik, nyilvánvaló, hogy a 3. cikk (1) bekezdése az, amelynek az értelmezését kéri, mivel ez az a rendelkezés, amely kifejezetten átruházza a „nyilvánosságához közvetítéshez” – mely fogalom a három feltett kérdés tárgya – füződő engedélyezési jogot. A 3. cikk (1) bekezdésének második tagmondata – a 3. cikk (2) bekezdése által felőlelt előadóművészek, hangfelvétel előállítók, filmelőállítók és műsorsugárzók tekintetében – a szerzőkre ruházott „rendelkezésre bocsátáshoz” füződő engedélyezési jogra vonatkozik.

27. Ez világosan következik a szerzői jogi irányelv huszonhetedik preambulumbekzdéséből, amely a következőképpen rendelkezik: „A közvetítést lehetővé tevő, illetve azt megvalósító fizikai eszközök rendelkezésre bocsátása önmagában nem minősül az ezen irányelv értelmében vett közvetítésnek”. Ez az elhatárolás – minden kétértelműséget kizárva – megerősíti a huszonharmadik preambulumbekzdésben tett kijelentést, miszerint „Ez a jog [a nyilvánosságához közvetítés joga] magában kell, hogy foglalja a művek [amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjával szolgáló helyszínen] bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését, ideértve a sugárzást is, [és] e jog más cselekményekre nem vonatkozik”.

28. Ez a megközelítés sokkal inkább összhangban van a WCT értelmében vett „közvetítés” fogalmával. Nyilvánvaló, hogy a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a Szerződésből eredő egyes új nemzetközi kötelezettségek közösségi szintű végrehajtását szolgálja.²³ Még a 3. cikk (1) bekezdésében foglalt, a tagállamok által kötelezően biztosítandó jog is gyakorlatilag azonos módon került megfogalmazásra az említett szerződés 8. cikkének szövegével. Ez nem véletlen egybeesés: a Bizottság és a tagállamok javasolták a 8. cikk szövegét.²⁴ A diplomáciai konferencia, amely a szerződést elfogadta,²⁵ szintén elfogadta a 8. cikkre vonatkozó alábbi „közös nyilatkozatot”:

„A nyilvánosságához közvetítéshez szükséges anyagi eszközök rendelkezésre állása önmagában nem jelent e Szerződés vagy a Berni Egyezmény értelmében nyilvánosságához közvetítést. A 8. cikk nem zárja ki a Berni Egyezmény 11a. cikke (2) bekezdésének a Szerződő Felek által történő alkalmazását.”

29. Következésképpen úgy gondolom, hogy az első kérdést úgy kell megválaszolni, hogy olyan televíziókészülékek szállodai szobákban való elhelyezése, amelyekeken keresztül kábel műhold vagy földi jel útján műsort közvetít, nem minősül nyilvánosságához közvetítésnek a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint.

24 – Lásd „Alapjavaslat a diplomáciai konferencia vizsgálata tárgyúul szolgáló irodalmi és művészi művek védelmének bizonyos kérdéseiről szóló szerződés alapvető rendelkezéseire vonatkozóan” (a továbbiakban: Alapjavaslat, megtekinthető a WIPO internetes honlapján (www.wipo.int), 10.07. és 10.08. magyarító megjegyzések. Az Alapjavaslat előszavában levő, a szakértői bizottság elnöke memorandumának 19. pontja a következőket határozza meg: „A magyarító megjegyzések célja: i) a javasolt rendelkezések tartalmának és okának rövid magyarázata és az egyes rendelkezésekre vonatkozó, a megértést és értelmezést lehetővé tevő felvilágosítás megadása; ii) a javasolt rendelkezések alapját képező érvelés bemutatása; és iii) a szakértői ülések alatt megfogalmazott javaslatoknak és észrevételeknek, valamint azon okmányoknak a megemlítése, amelyek modellül és összehasonlítási alapként szolgálnak a fennálló szerződésekhez”.

25 – Lásd a 14. lábjegyzetet. A WIPO szerzői jogi szerződéssel (CNDR/DC/96) kapcsolatos közös nyilatkozatok megtekinthetők a WIPO internetes honlapján (www.wipo.int).

23 – Lásd a 4. pontban fent található tizenötödik preambulumbekzdést.

A második és harmadik kérdésről

30. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett második és harmadik kérdést célszerű együttesen vizsgálni. A két kérdést egymással összefüggésben értelmezve lényegében az állapítható meg, hogy a kérdések arra irányulnak, hogy az előzetesen a szálloda által vett jeleknek a televíziókészüléken keresztüli továbbítása révén a szállodai szobákba irányuló műsorközvetítés „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint.

31. Kétségtelen, hogy ha a címzettek érten-dők „nyilvánosság” alatt, akkor a 3. cikk (1) bekezdését kell alkalmazni. Ami az észrevételeket előterjesztő feleket megosztja, és ami a kérdést előterjesztő bíróságot az előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztésére készítette az az, hogy mit kell érteni a „nyilvánosság” fogalmán.

32. Véleményem szerint a második és harmadik kérdésre igenlő válasszal kell felelni.

33. A „nyilvánosság” fogalma nincs meghatározva a szerzői jogi irányelvben, noha – ahogyan azt az SGAE, valamint a francia és a lengyel kormány is kifejtette – az magában foglalja azon elemeket, melyek jelzik, hogy az

irányelv szerint a kifejezést tágan kell értelmezni. Ezt sugallja mind az irányelv alapvető célja, amely szerint a szerzői és szomszédos jogok „magas szintű védeleméből”²⁶ kell kiindulni, mind az irányelv azon preambulumbekezdése, amely szerint a nyilvánosság-hoz közvetítést „olyan tágan kell értelmezni, hogy lefedjen minden olyan nyilvánosság-hoz közvetítést, amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjával szolgáló helyszínen [és] magában kell, hogy foglalja a művek bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését”²⁷.

34. Az irányelvben található meghatározás, illetve pontosabb körülírás hiányában helyénvalónak tűnik, hogy a releváns nemzetközi okmányokban keressük erre vonatkozóan az iránymutatást.

35. Ahogy az fent kifejtésre került,²⁸ a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a WCT 8. cikke által előírt kötelezettségek közösségi szintű bevezetésére törekszik.

36. Az említett 8. cikk által követendő célok szerint pontosítani kell a Berni Egyezménynek a művek nyilvánosság-hoz közvetítése

26 – Lásd az irányelv kilencedik preambulumbekezdését a fenti 3. pontban.

27 – Lásd a huszonharmadik preambulumbekezdést.

28 – Lásd a 27. pontot.

kizárólagos jogáról szóló rendelkezéseit – alapvetően a 11a. cikk (1) bekezdése –, és ki kell egészíteni az egyezmény által jelenleg előírt jogokat „kiterjesztve a nyilvánossághoz közvetítés jogának alkalmazási körét oly módon, hogy az kiterjedjen minden alkotás-típusra”²⁹.

37. Ezen célok közül a második különösen az irodalmi művekre, a fotóművészeti alkotásokra, a festményekre és a grafikai művekre vonatkozik, amelyek azelőtt nem tartoztak a nyilvánossághoz közvetítés jogáról szóló rendelkezések hatálya alá. Az Alapvető Javaslat megállapítja, hogy a technikai fejlődésnek köszönhetően „manapság a védett művek különböző módon is hozzáférhetővé tehetők, és e módok eltérnek a hagyományos módszerektől”³⁰. A legfőbb új technikai vívmány nyilvánvalóan az internet.³¹ Márpedig ezek a különösen vezeték útján (kérésre) történő interaktív továbbítások,

amelyekre a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében³² és a WCT 8. cikkében³³ szereplő kifejezés céloz: „oly módon történő hozzáférhetővé tétel [...] amikor a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg”. Ezen okból nem gondolom – ahogy azt a Rafael állítja –, hogy a jelen ügy nem minősül „nyilvánossághoz közvetítés”-nek azon oknál fogva, hogy a szálloda vendégei az adás időbeosztása miatt nem tudnak a televízióprogramokhoz úgy hozzáférni, hogy annak idejét egyénileg választhassák meg. Tágabban értelmezve, a jelen ügy inkább a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése és a WCT 8. cikke által lefektetett általános szabályra vonatkozik, mintsem azon különös területekre, amelyeket ezen rendelkezések kifejezetten lefednek.

38. A WCT 8. cikke a Berni Egyezmény nyilvánosságához közvetítéssel kapcsolatos rendelkezéseinek kiegészítésére törekszik, átruházván a szerzőkre a műveikre vonatkozó nyilvánosságához közvetítés kizárólagos jogát, amennyiben az említett egyezmény rájuk ilyen jogot még nem ruházott.³⁴ Így szélesebb jogot ad „műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánosságához közvetítésének engedélyezése” vonatkozásában. Azonban nem határozza meg a „nyilvánosság” fogalmát.

32 – Valamint a 3. cikk (2) bekezdése is.

33 – Lásd az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó ajánlás indokolásának kifejtésénél (COM(97) 628 végleges, I.B.6. és 3.II. A.1. pont); Alapjavaslat, 10.11. magyarázó megjegyzés. Ez ugyancsak világosan kitűnik a szerzői jogi irányelv huszonharmadik preambulumbekkezdéséből.

34 – A Berni Egyezmény és a WCT által adott védelem hatálya összehasonlításának mélyreható elemzése, lásd Reinbothe, J. és von Lewinski, S., *The WIPO Treaties 1996*, Butterworths Lexis Nexis, Egyesült Királyság, 2002., 105–107. o., 11. pontját és Ficsor, M., a 14. lábjegyzetben i.m., 494. és 495. o., C8.03. pontját.

29 – Lásd az Alapjavaslat 10.05. magyarázó megjegyzését. Ezek a célok visszatükröződnek továbbá a WCT preambulumban, amely utal annak szükségességére, hogy „új nemzetközi szabályokat kell bevezetni [és a meglévő szabályokat egyértelművé kell tenni] annak érdekében, hogy megfelelő választokat lehessen adni a gazdasági, társadalmi, kulturális és műszaki fejlődés által felvetett kérdésekre”.

30 – Ugyanaz.

31 – Lásd a szerzői jogi irányelv ötödik preambulumbekkezdését is.

39. Az osztrák kormány szerint a nemzeti jognak kell meghatároznia a „nyilvánosság” fogalmát. Az osztrák kormány hivatkozik az Alapvető Javaslát 10.17. magyarázó megjegyzésére, amely kimondja, hogy: „a »nyilvánosság« fogalmát a 10. cikk pontosan úgy használja, ahogyan a Berni Egyezmény hatályos rendelkezései. E fogalom meghatározása a nemzeti jogalkotásra és ítélkezési gyakorlatra tartozik”. Hangsúlyozván álláspontját, hivatkozik a jogtudományi forrásokra³⁵ is – miszerint a „nyilvánosság” fogalom meghatározása a nemzeti jogalkotásra tartozik –, valamint a „Commission Staff working paper on the review of the EC legal framework in the field of copyright and related rights”-ra³⁶ (a Bizottság szakszolgálatainak munkadokumentuma az EK jogi háttérének szerzői jogok területén történő felülvizsgálatáról), amely kijelenti, hogy „ezen a szinten nem tűnik szükségesnek az eddig követett irányvonal újjáértékelése, és így a »nyilvánosság« kifejezésnek a nemzeti jogalkotás és ítélkezési gyakorlat hatáskörébe tartozó kérdés kell maradnia” (szabad fordítás).

40. E téma variációjaként a Rafael arra hivatkozott, hogy a jelen ügyben a 93/83 irányelvet³⁷, és nem a szerzői jogi irányelvet kell alkalmazni, továbbá, hogy a Bíróságnak az EGEDA-ügyben³⁸ hozott ítélete értelmében a nemzeti jognak kell meghatároznia a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát.

41. Jómagam nem osztom az ezen észrevételekben kifejtett véleményeket.

42. A Bíróság úgy ítélte meg – ahogy azt a Bizottság is hangsúlyozta –, hogy „mind a közösségi jog egységes alkalmazásának követelményéből, mind az egyenlőség elvéből az következik, hogy a közösségi jog olyan rendelkezésének fogalmait, amely semmilyen konkrét utalást nem tartalmaz a tagállamok jogára a rendelkezés értelmének vagy terjedelmének meghatározásához, általában az egész Közösségben önállóan és egységesen kell értelmezni amelyet az irányelv szövege és a kérdéses szabályozás által követendő célok figyelembe vételével kell vizsgálni”³⁹.

43. Egyértelmű, hogy a szerzői jogi irányelv jogharmonizációs irányelv, melynek célja mindenekelőtt az, hogy „elősegítse a négy belső piaci szabadság megvalósítását”, és biztosítsa a „[...] szellemi tulajdon magas szintű védelmét”⁴⁰. A nyilvánossághoz közvetítésre vonatkozó engedélyezési jog az egyike volt azon négy területnek, amelynek esetében a Bizottság úgy vélte, hogy a szerzői jogi irányelvre vonatkozó javaslatának előterjesztésekor – tekintettel annak belső piaci jelentőségére – közvetlen jogalkotási aktus meghozatalára van szükség közösségi szinten⁴¹. A szerzői jogi irányelv huszonharm-

35 – Lásd Reinbothe, J. és von Lewinski, S., i.m., 107. o., 12. és 13. pontját.

36 – A 2004. július 19-i SEC(2004) 995., 15. o.

37 – Hivatkozás a 19. lábjegyzetben.

38 – Lásd a fenti 22. pontot.

39 – A C-245/00. sz. SENA-ügyben 2003. február 6-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-1215. o.) 23. pontja.

40 – Az irányelv harmadik és negyedik preambulumbekzdése.

41 – Lásd a fenti 34. lábjegyzetben hivatkozott irányelv előterjesztésére vonatkozó indokolás 2.II.4. pontját. A másik három terület: a többszörözési jog (az irányelv 2. cikke), a műszaki intézkedések és a jogkezelési adatok védelme (6. és 7. cikk), a másolt anyagok terjesztéséhez való jog, beleértve azok kimerülését (4. cikk).

dik preambulumbekkezdése határozottan kimondja, hogy az irányelvnek „harmonizálnia kell a szerzők nyilvánosságához közvetítéshez való jogát”. Nyilvánvaló, hogy a harmonizáció be nem tartott (üres) szabály lenne, ha a tagállamok szabadon határozhatnák meg e jog tartalmának két lényeges eleme közül az egyiket.⁴² Ezenfelül az EGEDA-ügyben hozott ítéletben a Bíróság abból a követelményből indult ki, hogy a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a „nyilvánossághoz közvetítés” egységes fogalmán nyugszik.⁴³

44. Ez a megközelítés számomra nem tűnik ellentétesnek az osztrák kormány által hivatkozott magyarázó megjegyzéssel. A WCT – amelyet a Közösség is aláírt – kontextusában a „nemzeti jogalkotás” kifejezés a szerzői jogi irányelvre utal (inkább, mint a különböző tagállamok nemzeti jogalkotásaira), az „ítélkezési gyakorlat” kifejezés pedig a Bíróság ítélkezési gyakorlatára utal.

45. Ami a Bizottság munkadokumentumát illeti, a Bizottság képviselője a tárgyaláson azt

42 – Ahogy azt a Bizottságnak az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogokról szóló Zöld Könyve (1995. július 19-i COM(95) 382 végleges) – amely megnyitotta az utat a szerzői jogi irányelv felé – megállapította: „az a tény, hogy bizonyos tevékenységek egyes tagállamokban jogszerűek, más tagállamokban azonban nem, nehézségeket okozhat a belső piac működésében” (IV. 3. szakasz).

43 – A 18. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 26–28. pontja.

állította, hogy ez csupán tervezet volt, amelyet a Bizottság soha nem hagyott jóvá. Mindenesetre – noha jelentőséggel bír, és bizonyos súlya is lehet – a Bizottságnak a közösségi jogalkotás hatályáról alkotott saját véleménye természetesen nem köti a Bíróságot.

46. Mivel a WCT nem határozza meg a „nyilvánosság” fogalmát – miként a szerzői jogi irányelv sem – e kifejezés jelentését a 8. cikkbeli követendő célokra való hivatkozással kell meghatározni. Ez a rendelkezés – ahogy azt idéztem⁴⁴ – a Berni Egyezmény 11a. cikke (1) bekezdésének pontosítására és kiegészítésére törekszik.

47. A Berni Egyezmény 11a. cikke (1) bekezdésének történetére – a technológiai fejlődés fényében – úgy lehet tekinteni, mint a szerzői jogok védelmének megerősítésére vonatkozó kísérlet-sorozatra. A szerzők drámai vagy zenei művei bemutatásához vagy előadásához fűződő engedélyezési jogát 1886-tól kezdődően adták meg⁴⁵. 1928-ban került a szövegbe a 11a. cikk, amely eredetileg csak az

44 – Lásd a fenti 36. pontot.

45 – Eredetileg a 9. cikkben és kezdetben egyedül azon kívánalommal, hogy a nemzeti jog által megadott védelem a külföldi állampolgárokra is legyen kiterjesztve. Ez 1948-ban a brüsszeli felülvizsgálat alkalmával módosításra került, amikor pontosították, hogy e jog olyan védelmet élvez, ahogy az az Egyezményben áll. Eközben, az 1908-as berlini felülvizsgálatot követően a 9. cikkből 11. cikk lett.

irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek adta meg a „kizárólagos jog[ot], hogy műveiket sugárzás útján a nyilvánossághoz közvetítsék”⁴⁶. Ennek a rendelkezésnek egyértelműen az volt a célja, hogy – a rádiós műsorsugárzás technológiai fejlődésére tekintettel⁴⁷ – a művek bemutatásának vagy előadásának engedélyezésére vonatkozóan már fennálló jogot tovább szélesítse. A jelek vezeték útján történő sugárzására vonatkozóan akkoriban még nem létezett szabályozás.

48. 1948-ban a 11a. cikk (1) bekezdését felülvizsgálták került, és (lényegében) a jelenlegi formában került megszövegezésre. A bemutatásra és nyilvános előadásra vonatkozó engedélyezési jog (11. cikk, (1) bekezdés) és a sugárzás útján történő nyilvánosságához közvetítésre vonatkozó engedélyezési jog (a hatályos 11a. cikk (1) bekezdése tehát lényegében a 11a. cikk (1) bekezdésének i. alpontja lett), kiegészítésre került azon nyilvánosságához közvetítésre vonatkozó engedélyezési joggal,⁴⁸ amely a sugárzott mű akár vezeték útján történő, akár vezeték nélküli nyilvános átvitelére vonatkozik, ha ezt az átvitelt az eredetihez képest más

szervezet végzi (a 11a. cikk (1) bekezdésének ii. alpontja) és azon engedélyezési joggal, amely a sugárzott mű hangszóró vagy egyéb, annak megfelelő eszközzel történő nyilvános átvitelére vonatkozik (a 11a. cikk (1) bekezdésének iii. alpontja). A WIPO Glossary⁴⁹ így határozza meg a „továbbközvetítés” kifejezést: „egy időben történő közvetítése valamely más forrásból fogott sugárzott adásnak, vagy új, előzőleg közvetített vagy átvett és rögzített, az előbbi közvetítéstől eltérő közvetítés”, majd így pontosítja „valamely mű sugárzásának engedélyezése nem fedi le szükségképpen a mű továbbközvetítését”.

49. Következésképpen, a felülvizsgálat tárgya itt is – a technológiai fejlődés tekintetében – a védelem kiterjesztése volt.⁵⁰ A törekvés mindig annak biztosítására irányult, hogy a valamely fokon megadott engedélyezés (például a bemutatásra vagy az első sugárzásra) ne legyen automatikusan úgy értelmezve, mint amely kiterjed a következő fokokra (például valamely bemutatás első sugárzása, e sugárzás valamely más szervezet útján vagy hangszóróval történő közvetítése, stb.).

46 – 11a. cikk (1). A 11a. cikk (2) azon feltételekre vonatkozik, amelyeket a nemzeti jogok írhatnak elő e jog gyakorlására.

47 – Lásd *Documents de la conférence réunie à Bruxelles du 5 au 26 juin 1948*, BIRPI, Genève, 1951., 263. o., ahol a 11a. cikk eredeti szövegének tekintetében a következő került megállapításra: „Az egyezmény szövege – amely alapjában elliptikus szerkezetű – a találmány olyan állapotára vonatkozik, amikor az csak első fokon áll a kifejlődésében”. Az elfogadott szövegváltozatban használt „(rádió)sugárzás” kifejezésbe általánosan beleértették, hogy az alkalmazható a televízióra is, lásd Ricketson, S., *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986*, Kluwer, London, 1987., 439. o. Ricketson 1928-ban a „(rádió)sugárzást” úgy írja le, mint „valamely új technológiai fejlődés, amelynek mely kihatásai vannak a szerzői jogokra”, idézett mű 103. o.

48 – Az Egyezmény szövegének angol változatában különböző megfogalmazások használatosak, tudniillik: a 11a. cikk (1) ii. „communication to the public” és a 11a. cikk (1) iii. „public communication”, de ennek, úgy tűnik, nincs jelentősége. A francia változatban ugyanis mindkét esetben a „communication publique” a használatos. Márpedig, a 37. cikk (1) c) értelmében, a különböző szövegek értelmezésének összehangolása esetén a francia szöveg az irányadó.

49 – *WIPO GLOSSARY of terms of the law of Copyright and Neighbouring Rights – OMPI Glossaire du droit d’auteur et des droits voisins – OMPI Glossario de derecho de autor y derechos conexos*, OMPI, Genève, 1980. A WIPO-Glosszárium bevezetője megállapítja, hogy annak „általános célja a leggyakrabban használt jogi kifejezések megértésének megkönnyítése a szerzői és szomszédos jogok területén”.

50 – A Brüsszeli Konferencia előadója kinyilvánította, hogy: „tekintettel a rádió csodálatos fejlődésére, a (11a. cikk) valamely felülvizsgálatára vonatkozó) program javasolta a sugárzásához fűződő jog hasznosítás módjainak szerinti elemeire bontását [...] megkísérelvén egybefoglalni a javításokat és a (televízióval) bekövetkező jövőbeni fejlődést”, lásd *Document de la conférence réunie à Bruxelles du 5 au 26 juin 1948*, a 48. lábjegyzetben hivatkozott i.m., 263. o. Ugyanebben a gondolatokban Ricketson megállapítja, hogy a brüsszeli felülvizsgálat idején a szerzői jogok „folyamatban lévő gyors és forradalmi technológiai fejlődések terjedése miatt veszélyeztetve voltak” i.m. 113. o., 3.48. pont; lásd továbbá a 424. o. 8.63. pontját.

50. Úgy tűnik, hogy az egyezmény 11a. cikke (1) bekezdésének ii. alpontja által alkalmazott, a közvetítésre vonatkozó, „ha az átvitelt az eredetihez képest más szervezet végzi” kritérium, „tisztán működési” megkülönböztetést tevő kritériumként került elfogadásra, azt a lehetőséget pedig, miszerint minden egyes továbbközvetítés – mivel „új hallgatói kört létesít” – új engedélyezést követelne meg, határozottan elvetették.⁵¹ Mindazonáltal ez tűnik a rendelkezés hatálya lényegének. Ezt az értelmezést erősíti továbbá a WIPO Guide⁵² is, amely a 11a. cikk (1) bekezdésének iii. alpontjára vonatkozóan a következőket állapítja meg:

„Végül a (11a. cikk (1) bekezdése) által előírt harmadik eset az, amelynek tárgya a mű – miután rádió (vagy televízió) útján sugárzásra került – hangszórón vagy annak megfelelő eszközzel történő nyilvános átvitele. Ez az eset napjainkban egyre gyakrabban fordul elő: ott, ahol az emberek összegyűlnek, a hangulatot zenével igyekeznek színesíteni (kávéházak, éttermek, teázók, szállodák, nagyáruházak, vasúti kocsik, repülőgépek, stb.), nem is számolva a kereskedelmi reklámok közterületen való egyre nagyobb térnyerésével. A kérdés, amely ennél fogva felvetődik az az tudniillik, hogy valamely mű rádiós (televíziós) sugárzásának az adóálló-

más részére megadott engedélye az adás minden más felhasználását magában foglalja-e, vagy sem, többek között a hangszórón történő nyilvános átvitelt, különösen, ha azt nyereségszerzési céllal folytatják.

Az egyezmény erre nemleges választ ad, kizárólagos jogot biztosítva ezzel itt is a szerzőnek. *Ugyanúgy, mint abban az esetben, ahol az adás vételét olyan nyilvánossághoz közvetítés követi, amely a hallgatóság (vagy a televízők) új körét célozza meg* – történjen az új sugárzással vagy vezeték útján történő továbbítással (lásd az (1) bekezdés 1. és 2. alpontját) –, a hangszórón (vagy annak megfelelő eszközzel) történő nyilvános átvitelt úgy kell tekinteni, mint amely olyan új nyilvánosságot ér el, amely eltérő attól, amelyet a szerző megcélzott, amikor műve sugárzását engedélyezte. Noha a sugárzás meghatározása határozatlan számú személyt célozhat meg, a szerző – műve efféle hasznosításának engedélyezésekor – csak a közvetlen felhasználókat veszi figyelembe; azokról a vevőkészüléket birtoklókról van szó, akik egyénileg vagy magán-, illetve családi körben veszik az adást. Attól a pillanattól kezdve, amikor a vételi szándék szélesebb körű hallgatóság tekintetében áll fenn – és néha nyereségszerző céllal –, a befogadó nyilvánosság új része élvezi a mű hallgatását (vagy látását), a sugárzás hangszórón (vagy annak megfelelő eszközzel)

51 – Lásd Ricketson, S., i. m., 449. o.

52 – *Guide de la Convention de Berne*, OMPI, Genève, 1978. A Guide előszava szerint: „[erre] nem úgy kell tekinteni, mint a (Berni Egyezmény) rendelkezéseinek autentikus értelmezésére”, ennek célja „a Berni Egyezmény tartalmának a lehető legegyszerűbb és legvilágosabb módon való bemutatása és bizonyos számú magyarázattal szolgálni annak természeté, célja és hatálya tekintetében”.

történő átvitele többé már nem magának a sugárzásnak a pusztá vétele, hanem önálló cselekmény, amely révén a sugárzott mű új nyilvánosságához kerül közvetítésre. Ez a nyilvános vétel ad a szerzőnek az engedélyezésre vonatkozóan kizárólagos jogot.⁵³

51. Az előzőek tekintetében világos, hogy a WCT 8. cikke a Berni Egyezmény 11a. cikke (1) bekezdésének kiegészítésére törekszik, megerősítvén a szerzők művei tekintetében a közvetítésre vonatkozó engedélyezési jogot, olyan körülmények között, amikor a technológiai fejlődés megengedi a közvetítés olyan továbbközvetítését, amely önmagában a személyek egy körének volt engedélyezve, de túlmutat a közvetítéskor eredetileg célba vett befogadókön.

52. Az előzetesen a szálloda által vett jeleknek a televíziókészülékek útján való továbbközvetítésével a szállodai szobákba történő műsorsugárzás teljesen egybeesik ezzel a feltevéssel. Ahogy azt La Pergola főtanácsnok megfogalmazta az EGEDA-ügyre⁵⁴ vonatkozó indítványában: „[t]eljesen nyilvánvalóan kiténik [...] – lévén, hogy ez a közvetítés nem pusztán technikai módszere az eredeti adás vétele garantálásának vagy javításának, annak kiterjedési területén belül, mint ahogy az lenne például az erősítő elhelyezése és használata tekintetében –, hogy a jelen esetben a (szálloda tulajdonosa) az, aki a jogi értelemben vett felelősség alanya a védett műveknek a szálloda vendé-

gei által történő lehetséges hozzáférése tekintetében. Ilyen másodlagos (a szálloda tulajdonos általi) felhasználás hiányában, a vendégek – akik a műhold által lefedett területen belül találhatóak – nem tudnák más módon élvezni a sugárzott művet; így ők, ebben az értelemben, »új« nyilvánosságot hoznak létre az elsődleges sugárzás nyilvánosságához képest”.

53. Megjegyzendő, hogy a „tisztán működési” kritérium – amelyet *de facto* a 11a. cikk (1) bekezdésének ii. alpontja fogadott el, tudniillik, hogy a közvetítésnek olyannak kell lennie, amelyet „az eredetihez képest más szervezet végez” –, mindenképpen kielégítést nyer a jelen ügy körülményei között. Ahogy azt a francia kormány kihangsúlyozta, a szállodatulajdonos olyan harmadik személy helyzetében van, aki a sugárzott vagy kábeloperációs eredetű programokat továbbközvetíti.

54. A Bizottság szerint a döntő kritérium annak meghatározásában, hogy a közvetítés „nyilvános”-e, az, hogy a közvetítés lehetséges befogadói körének kiterjedése mekkora, és hogy a közvetítésnek van-e gazdasági jelentősége a szerzőre nézve. Egyetértek azzal, hogy e tényezőket megfontolás tárgyává kell tenni. Az olyan értelmezés, amely

53 – Lásd a 11a. (11) és 11a. (12) pontot. Kiemelés tőlem.

54 – Hivatkozás a 18. lábjegyzetben, 22. pont.

engedi e tényezők felszínre kerülését, megfelel az e rendelkezés által követendő célnak, amely a szerzőre ruházza a művei nyilvánosságához közvetítésével kapcsolatos hasznosításhoz fűződő engedélyezési jogot.⁵⁵

szerzői jogi irányelv rendelkezései szerint és értelmében a szállodában egy adott pillanatban jelen lévő vendégek összessége az, amit »nyilvánosságnak« kell minősíteni. Más szóval, a befogadók körét alkotó különböző jogalanyok – akikhez a művek a másodlagos felhasználás egyes aktusaiért felelős személy által válnak hozzáférhetővé – közötti »térbeli megszakítottság« nem elegendő ahhoz, hogy az érintett új nyilvánosság gazdasági jelentőségét tagadjuk⁵⁶.

55. Kétségtől a televíziójeleknek a szálloda által a különböző szobákba történő közvetítése esetén a közvetítés címzettjei – az idő egy adott pillanatában – a szobákban tartózkodó vendégek; általában csupán egy vagy két személy. Mindemellett figyelembe kell venni az összes ugyanilyen típusú közvetítésből eredő következményt, megőrizvén a szellemét azon célnak, amelyet a szerzői jogi irányelv kilencedik preambulumbekzdése nyilvánít ki a jogosult „magas szintű védelme” tekintetében, valamint a huszonharmadik preambulumbekzdésbeli nyilatkozatnak, miszerint a nyilvánossághoz közvetítés jogát „tágra kell értelmezni”. La Pergola főtanácsnok az EGEDA-ügyre vonatkozó indítványában nagyon ügyesen kezelte azon kifogást, miszerint „a szállodai szobát foglaló vendégek gazdasági jelentősége olyannyira szerény, hogy nem állapíthatják meg az elsődleges sugárzás nyilvánosságához képest az »új« nyilvánosságot. Így tehát nem lehet elismerni, hogy a televízió által sugárzott művek közvetítésének – mint a közvetítéstől független cselekménynek – gazdasági jelentősége lenne”. Egyetérték La Pergola főtanácsnok válaszával, amely szerint: „a

56. A Bizottság szerint a közvetítés nyereségszerzési jellege nem meghatározó. Példaként idézte valamely karitatív felvonulás vagy politikai gyűlés résztvevői részére zene hangszórón vagy képek óriás kivetítőn történő sugárzását. Szerinte hasonló esetekben – a nyereségszerzési cél hiánya ellenére is – meg kell állapítani, hogy a közvetítés a „nyilvánosság” részére történt. Ellenben La Pergola főtanácsnok – elfogadván az „új nyilvánosság gazdasági jelentősége” helytállóságát –, úgy ítélte az EGEDA-ügyben előterjesztett indítványában, hogy a Berni Egyezmény „kimondja a szerzői engedélyezés szükségességének alapelvét a sugárzott mű önálló gazdasági hasznosításra okot adó minden másodlagos felhasználásakor a jogi értelemben vett felelősség alanyának nyereségszerzési célja miatt”⁵⁷. Azt is kifejtette véleményében, amelyet jómagam is osztok, hogy a

55 – Lásd Reinbothe, J. és von Lewinski, S., i.m., 107. o., 12. pontját.

56 – Lásd a 26. pontot.

57 – Lásd a 24. pontot.

szobákba történő belső közvetítés szolgáltatása kétségtelenül „gazdaságilag értékelhető előnyt”⁵⁸ jelent a szálloda részére.

57. A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a közvetítés lehetséges befogadói köre kiterjedt, mindamellet gazdasági jelentőséggel bír a szerző tekintetében, másodsorban, a közvetítést végző szervezet a saját gazdasági érdekében közvetít. Ilyen körülmények között a közvetítést úgy kell tekinteni, mint amely a „nyilvánosság” történik. Nem tűnik számomra szükségesnek, illetve relevánsnak a jelen ügy keretében arról dönteni, hogy mindig megkívánt-e a gazdasági haszon a közvetítés végrehajtásáért felelős személy részére, annak érdekében, hogy a közvetítés a szerzői jogi irányelv 3. cikke értelmében vett „nyilvánosság” közvetítésnek” minősülhessen.

58. Végezetül azt a négy részletesen kifejtett jogalapot kell tanulmányoznom, amelyet a Rafael, az osztrák kormány és Írország hozott fel.

59. Elsősorban – amennyiben jól értettem a tárgyalás során tett javaslatát – a Rafael azt állította, hogy a szerzői jogi irányelv harmincötödik preambulumbekkezdése és az

említett irányelv 5. cikke meghatározza az általa védett szerzői jogok alóli kivételeket, és hogy a harmincötödik preambulumbekkezdés mindenképpen előírja, hogy csak e kivételek keretében, műveik felhasználása miatt (kellene)⁵⁹ a jogosultaknak méltányos díjazást adni. A Rafael azt állította, hogy mivel az íge feltételes módban van, a díjazás nem kötelező. Írország ugyancsak azt állította, hogy a tagállamoknak lehetőségük van kivételek előírására.

60. Valóban, a szerzői jogi irányelv 5. cikke „a nyilvánosság” közvetítés joga alóli valamennyi kivételt és korlátozást *kimerítően* sorolja fel”⁶⁰. Mindenesetre azonban semmilyen magyarázatot nem adtak arra nézve,⁶¹ hogy melyek azok a kivételek, amelyek a jelen ügyben alkalmazhatóak. A jogalap, amely spanyol nyelv a feltételes mód használatból ered (amely használat mindenképpen megszokott a preambulumbekkezdésekben) nem tud felülkerekedni sem a teleológiai értelmezésen, sem a más nyelvi változatok tekintetében végzett összehasonlító vizsgálaton.

61. Másodsorban, a Rafael és az osztrák kormány azt állította, hogy a szálloda antennáján fogott sugárzásnak a szálloda általi

59 – Az irányelv spanyol változatában használt kifejezés, amely valószínűleg ezen érvelés eredete, „deberían”. Mindenesetre a „doivent” kifejezést használja az irányelv francia változata.

60 – Lásd a harminckettedik preambulumbekkezdést; kiemelés tőlem.

61 – Még a tárgyalás folyamán feltett kérdésre sem.

58 – Lásd a 25. pontot.

továbbközvetítése a szobákba nem tartozik a szerzői jogi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, mivel ez a rendelkezés a „vezeték nélküli” kifejezés használata miatt elsődlegesen a távközlésre vonatkozik. Szerintük ezt az értelmezést a huszonharmadik preambulumbekkezdés alátámasztja, abban az értelemben, hogy a nyilvánosságához közvetítésre vonatkozó szerzői jog *csak* az olyan „nyilvánosságához közvetítést [fedi le], amikor a nyilvánosság nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen”. Ebből az következne, hogy a nyilvánosságához közvetítésről szóló rendelkezések nincsenek teljesen összehangolva, és, hogy egyedül a távközlés – amilyen a (vezeték nélküli) rádiósugárzás vagy a (vezetékes) televízióközvetítés – a tárgya az összehangolásnak. A Rafael és az osztrák kormány arra következtetett, hogy ha minden közvetítési cselekmény, még ha egymást követő is, nyilvános és következésképpen megvalósítja a nyilvánosságához közvetítés cselekményét, ennek az lenne a (valószínűleg akaratlan) következménye, hogy a televíziósugárzás magánvétele is egyenlő értékű lenne a nyilvánosságához közvetítéssel.

62. Már kifejtettem, hogy milyen indokok miatt tartom tarthatatlannak azon felhozott jogalapot, miszerint az irányelv nem teljesen hangolta össze a „nyilvánosságához közvetítés” fogalmát.

63. Nem értek egyet azzal a joggalappal sem, miszerint a „nyilvánosságához közvetítés” fogalma magában foglal valamely fizikai távolságot. Az ilyen önkényesen használt

– hol kellene meghúzni a határt? – feltétel alkalmazásával járó nyilvánvaló nehézségek ellenére, a Berni Egyezmény 11a. cikke (1) bekezdésének eredete semennyire sem támasztja alá ezt a nézőpontot. Ellenben, ahogy ez fent kifejtésre került, ez azt mutatja, hogy az érdemi kritérium az a tény, hogy az eredetihez képest más szervezet az eredeti közvetítés befogadóinak a körét kiterjeszti. Nyilvánvaló, hogy a közvetítés adott technikájának képesnek kell lennie a távolból működni,⁶² de a tény, hogy adott esetben ez a távolság rövid, nem kérdőjelezi meg e kritériumot. Éppen ellenkezőleg, a szerzői jogi irányelv a huszonharmadik preambulumbekkezdésében használt kritériuma, tudniillik, hogy a „nyilvánosságához közvetítés” lefed „minden olyan nyilvánosságához közvetítést, amikor a nyilvánosság *nincs jelen a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen*”⁶³, olyan működési kritériumot állapít meg, amely nem foglalja magában a távolság mérését.

64. Ami a Rafael és az Osztrák Köztársaság fennmaradó jogalapját illeti, mely szerint, ha az „egymást követő” közvetítések mindamellett „nyilvánosak”, akkor a meghatározás lefedné a televíziósugárzás magánvételét; világosan kiténik a WIPO Guide-ból és a Glossaryból – ahogy azt egyébként a józan ész is diktálja –, hogy ezt így nem értelmezhetjük. Ahogy azt a Guide megállapítja, „a szerző – műve efféle hasznosításának enge-

62 – A WIPO-Glosszárjum a „jel-, hang- és képsugárzást” a 11a. cikk (1) i) szerint határozza meg, mint „a művek vagy más hangos és/vagy képi programok vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítésének, valamint ezek nyilvánosságához történő távolsági vételével kapcsolatos tudósításának bármely technikája”.

63 – Kiemelés tőlem.

délezésekor – csak a közvetlen felhasználókat veszi figyelembe; azokról a vevőkészüléket birtoklókról van szó, akik egyénileg vagy magán vagy családi körben veszik az adást”⁶⁴. A „nyilvános közvetítés” fogalmának ilyen értelmezését a WIPO Glossaryban lévő meghatározás is megerősíti: „valamely mű bármely alkalmas módon való észlehetővé tétele [...] általánosságban – ellentétben azon meghatározott személyekkel, akik magáncsoporthoz tartoznak – személyek részére”⁶⁵. Azonfelül, amennyiben a szervezet által kapott gazdasági haszon kritériuma lényegesnek mutatkozik, ez lehetővé teszi – ahogy azt La Pergola főtanácsnok az EGEDA-ügyre vonatkozó indítványában kifejtette – „meggyőző módon magyarázni, hogy miért nem beszélhetünk nyilvánosság-hoz közvetítésről, amikor a védett mű, mint közvetlen televíziós felhasználók, családtagok vagy barátok körében válik hozzáférhetővé: ilyen esetekben – inkább, mint valamely sugárzott mű harmadik személy általi másodlagos felhasználásánál – az elsődleges sugárzást vevő készülék egyszerű közös használata történik, anélkül hogy az érdekelt nyereségszerzési célt követne”⁶⁶. Végül, mind a Berni Egyezmény, a WCT, mind a szerzői jogi irányelv tüzetesen foglalkozik a szerzők gazdasági érdekeinek védelmével. Nehezen belátható, hogy ezeket a jogokat hogyan sérthetné a magán köröknek történő közvetítés.

65. Harmadsorban, Írország szerint éppen a szállodai szobák magánjellege az, amely

miatt a védett művek szobákban – ahol azokat a vendég(ek) (és nyilvánvalóan a családtagok vagy barátok, akik a vendég(eke)t meglátogatják a szobákban) láthatják – elhelyezett televíziókészülék útján történő továbbközvetítése vagy rendelkezésre bocsátása nem minősül nyilvánosság-hoz közvetítésnek. Megállapítható, hogy a Bíróság lényegében az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló egyezmény 8. cikke⁶⁷ értelmében fogadta el, hogy a közhatalom bármely személy magántevékenységi körébe való önkényes vagy aránytalan beavatkozása elleni védelem követelményét a közösségi jog általános elveként kell elismerni.⁶⁸ Írország szerint olyan alapelvről van szó, amelyet a közösségi jogalkotónak figyelembe kell vennie, amikor elfogadja az olyan másodlagos közösségi jogi aktusokat, amilyen a szerzői jogi irányelv. Írország szerint így ez lényegesnek mutatkozik az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezése keretében.

66. Nem értem azonban, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 8. cikke – melynek célja a személyek védelme a magán- és családi élet tisztelgetben tartásához való jog tekintetében a közhatalom e jog gyakorlásába történő bármiféle beavatkozása ellen – miként lehet releváns, még ha csak analógia útján is, a

64 – 11a. 12. pont.

65 – Lásd ugyanilyen értelemben Ricketson, S., 48. lábjegyzetben hivatkozott i.m., 432. és 433. oldalát (8.71. pont) és 453. oldalát (8.88. pont), valamint Reinbothe, J. és von Lewinski, S., 35. lábjegyzetben hivatkozott i.m., 107. o., 12. pontját.

66 – 24. pont.

67 – Ez a cikk tárgyalja a magán- és családi élet tisztelgetben tartásához való jogot, és megtiltja (a közrend sérelmére alapított kifogásokat fenntartva) a közhatalom által e jog gyakorlásába történő bármiféle beavatkozást.

68 – Írország idézi a 46/87. és 227/88. sz., Hoechst kontra Bizottság egyesített ügyekben 1989. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 1989., 2859. o.) 19. pontját, valamint a C-94/00. sz., Roquette Frères ügyben 2002. október 22-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9011. o.) 27. és 29. pontját.

szerzői joghoz kapcsolódó jogok harmonizációjára irányuló valamely rendelkezés értelmezése szempontjából. Általánosságban egyetértek La Pergola főtanácsnokkal, aki hasonló jogalpra válaszolt az EGEDA-ügyre⁶⁹ vonatkozó indítványában. Nem vitatható, hogy az alapvető jogok védelme szempontjából „a szállodai szoba olyan hely, amely valamely személy vagy családja tisztán magánhasználatú vagy belső környezete”; megjegyezte, hogy „a szerzői jogi védelem értelmében a magán- és a nyilvános jelleg közötti jogi határvonal nem szükségszerűen ugyanaz. Nem véletlen, hogy a lakóhely magán- vagy nyilvános jellegének kritériuma idegennek tűnik, nem csupán szó szerinti értelemben, hanem az egyezmény 11a. cikkének szellemében is, amely a szerző engedélyét nem csupán a nyilvános vagy a nyilvánosság számára nyitott helyre történő közvetítéshez kívánja meg, hanem az olyan közvetítés esetében is, amikor a mű a nyilvánosság számára hozzáférhetővé válik. Ebből a szempontból nem ismerhetjük el valamely közvetítés nyilvánosnak minősítése tekintetében a nyilvánosság fogalom tényleges elemének meghatározó súlyát sem, amelyet hagyományosan a csoporthoz tartozó személyek közötti vagy ezen személyek és a szervező közötti konkrét személyes kapcsolat hiányával azonosítanak”.

67. Végül, a Rafael és Írország azt állítja, hogy a jelen ügyben nem történik „nyilvánossághoz közvetítés”, mivel valamely sugárzott televízióprogram tényleges vétele attól függ, hogy a szálloda vendége bekapcsolja-e a televíziót, és különösen attól, hogy a tévé-

nézéshez csatornát választ-e. Még egyszer hálás vagyok La Pergola főtanácsnoknak, aki már megválaszolta ezt a kérdést. Az EGEDA-ügyre vonatkozó indítványában⁷⁰ megállapította, hogy ez a jogalap „összeegyeztethetetlen a szerzői jog azon alapelvével, mely szerint a jogosultnak díjazás jár, nem a mű tényleges használatáért, hanem a használat pusztja jogi lehetőségéért. Gondoljunk csak például a kiadóra, amely a szerzőnek a regény eladott példányszámai után megfelelő díjat fizet függetlenül attól, hogy azokat a vásárlók ténylegesen elolvasták-e, vagy sem. Ehhez hasonlóan a szálloda, amely felelős a műhold által elsődlegesen továbbított sugárzás kábelén történő – egyidejű, teljes és nem módosított – belső közvetítésért, nem tagadhatja meg a szerzőknek járó díjfizetést arra való hivatkozással, hogy a sugárzott művet a potenciális nézők – akik hozzáfértek a szobákban elhelyezett televíziókhoz – valójában nem nézték”.

68. Következésképpen, véleményem szerint a második és harmadik kérdést úgy kell megválaszolni, hogy az előzetesen a szálloda által vett jeleknek televíziókészülékek útján való továbbközvetítése a szerzői jogi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánossághoz közvetítésnek minősül.

69 – Hivatkozás a 18. lábjegyzetben, 23. pont.

70 – Hivatkozás a 18. lábjegyzetben, 22. pont.

Véggövetkeztetések

69. A fenti indokokra tekintettel úgy ítélem meg, hogy az Audencia Provincial de Barcelona által előterjesztett kérdéseket a következőképpen kell megválaszolni:

„Első kérdés

- A műholdon keresztül vagy földi úton vett televíziójelek kábelen történő továbbközvetítése a szálloda szobáiban elhelyezett televíziókészülékekre nem minősül az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánossághoz közvetítésnek.

Második és harmadik kérdés

- Az előzetesen a szálloda által vett jeleknek televíziókészülékek útján való továbbközvetítése a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvánossághoz közvetítésnek minősül.”